

Między światem wirtualnym a realnym

o zaburzeniu dysocjacyjnym tożsamości w rotryjskiej myśli prawnej

JKM mgr net. Pedro de Catalán, Uniwersytet Rotryjski, 29.09.2026

9 marca 2012 r., jako podsumowanie I Soboru Florenckiego, opublikowano uchwałę, w której Kościół Rotryjski zrezygnował z prowadzenia działalności ewangelizacyjnej i prozelityzmu. Zdecydowano, że pozostanie on instytucją istniejącą dla celów poznawczych i kulturowych, odtwarzającą hierarchię oraz wybrane obyczaje i obrzędy Kościoła Katolickiego bez przejmowania prerogatyw jego rzeczywistych duchownych. Równocześnie zaniechano głoszenia kazań, rozważań i nauk w imieniu Kościoła Rotryjskiego.¹ Tę samą granicę między światem mikronacyjnym a światem rzeczywistym przypomniał 7 września 2026 r. Jego Świątobliwość Ferdynand I w bulli *Mundus virtualis*², podtrzymując tym samym zakaz realnej działalności ewangelizacyjnej i precyzując, że Kościół Rotryjski nie może być pojmowany jako bezpośrednie, wierne ani pełne odwzorowanie Kościoła Katolickiego ani przejmować właściwych mu zadań, kompetencji i posłannictwa.

To rozróżnienie stanowi użyteczny punkt wyjścia do badania rotryjskiej myśli prawnej. Jej autorzy wielokrotnie czerpali z prawa, doktryny i instytucji świata rzeczywistego, ale stosowali je do odrębnego porządku mikronacyjnego, posiadającego własne akty, organy i praktykę prawną. Skala tego przenikania była różna: Viktorjosigos zestawiał prawo Rotrii z rozwiązaniami rzeczywistej Rzeczypospolitej Polskiej, van Berden w rozprawie o konklawe opierał się wyłącznie na rotryjskich aktach, zaś Hieronim Sieniawski w odczycie „Po co prawo w Kościele?” niemal całkowicie skupił się na prawie kanonicznym i teologii Kościoła katolickiego, by kilka tygodni później

¹ M. Viktorjosigos, *Zamknięcie obrad I Soboru Florenckiego*, 9 III 2012.

² Ferdinandus PP. I, *Bulla Mundus virtualis*, 7 IX 2026.

w studium o Surmeńskim Kościele Chrześcijańskim powrócić do mikronacyjnych źródeł historycznych i prawnych. Od początków aż po ostatnie publikacje prawnicze UR oba porządki stale się więc przenikały.

Do tego napięcia odwołuje się tytułowe „zaburzenie dysocjacyjne tożsamości”. Jest to termin funkcjonujący we współczesnych klasyfikacjach zaburzeń dysocjacyjnych; w kulturze popularnej bywa łączony z dawnym określeniem *multiple personality disorder*, a potocznie z „rozdwojeniem jaźni”. Jest ono trafną metaforą dla dysonansu metodologicznego rottryjskiej nauki prawa: jej autorzy poruszali się pomiędzy autonomicznym porządkiem mikronacyjnym, a prawem i doktryną świata rzeczywistego, nie zawsze równie wyraźnie zaznaczając, z którego z tych porządków w danej chwili korzystają. Ta zmienność punktu odniesienia stanowi jedną z osi dalszej analizy.

Główne pytanie badawcze brzmi zatem: gdzie w badanym dorobku przebiegała granica między inspiracją zewnętrzną, a przypisywaniem wzorcom świata rzeczywistego znaczenia normatywnego w Rotrii? W ślad za nim będzie dociekać także m.in. jak zmieniał się przedmiot rottryjskich badań prawniczych; w jaki sposób autorzy korzystali z rottryjskich i zewnętrznych źródeł prawa; oraz czy w badanym okresie można wskazać rozwój autonomicznej jurysprudencji mikronacyjnej.

Materiał i metoda

Podstawowy materiał badawczy stanowią zachowane publikacje prawnicze zamieszczane na forum Uniwersytetu Rottryjskiego w latach 2012-2020, w tym wykłady, prace związane z przewodami akademickimi i opracowania monograficzne. Uzupełniają go materiały instytucjonalne Uniwersytetu, dyskusje prowadzone pod publikacjami oraz rottryjskie akty prawne przywoływane przez autorów. Dokumenty późniejsze, w szczególności bulla *Mundus virtualis* z 2026 r., służą wyłącznie jako współczesny kontekst interpretacyjny i nie są włączane do materiału badawczego.

Zastosowano jakościową analizę treści połączoną z metodą historycznoprawną, a w odniesieniu do tekstów interpretujących konkretne normy także z analizą dogmatycznoprawną. Dla każdej publikacji ustalano jej przedmiot, podstawę źródłową, sposób wykorzystania prawa i doktryny świata rzeczywistego, relację tych odwołań do prawa rottryjskiego oraz stopień rozdzielenia inspiracji, porównania i obowiązywania. Ustalenia zestawiono chronologicznie, aby uchwycić zmiany dominujących tematów i sposobów argumentacji.

Materiał uporządkowano w pięć okresów: odbudowę nauczania prawa w latach 2012-2013, rozwój własnej doktryny w latach 2014-2015, dojrzewanie jurysprudencji mikronacyjnej w latach 2016-2018, zwrot kanonistyczny od 2019 r. do początku 2020 r. oraz okres po utworzeniu Wydziału Obojga Praw, w którym regularna ciągłość prac stricte prawniczych wygasła.

Stan badań i charakter materiału badawczego

W zidentyfikowanym materiale nie odnaleziono przekrojowej syntezy rozwoju rottryjskiej myśli prawnej ujmowanej z perspektywy recepcji prawa świata rzeczywistego. Dotychczasowe publikacje są przede wszystkim samym przedmiotem badania: dokumentują nauczanie prawa, rozwiązywanie konkretnych problemów ustrojowych, sądowych, kolizyjnych i kanonicznych oraz spory o metodę. Nowość niniejszego ujęcia polega zatem na potraktowaniu rozproszonych tekstów jako jednego materiału badawczego i porównaniu sposobów, w jakie ich autorzy wyznaczali - lub zacierali - granicę między porządkiem mikronacyjnym a realnym.

Materiał badawczy ma charakter niejednorodny. Obejmuje zarówno teksty o ambicji naukowej i prace stopniowe, jak i wykłady dydaktyczne, materiały instytucjonalne oraz wypowiedzi dyskusyjne. Wspólnie stanowią one świadectwo języka, pojęć, źródeł i metod wykorzystywanych w rottryjskim namyśle nad prawem. Pozwala to badać nie tylko poprawne rozwiązania, lecz także błędy i spory metodologiczne, o ile zostały one udokumentowane w materiale.

I. Odbudowa i recepcja podstaw prawa (2012-2013)

Najstarszy zwarty program nauczania prawa w badanym materiale przygotował **Markos Viktorjosigos** w 2012 r. Pięć jego wykładów układa się w kolejność odpowiadającą podstawowemu kursowi prawoznawstwa: definicja prawa, źródła i hierarchia norm, technika prawodawcza, proces legislacyjny oraz wykładnia. Zachowane wersje wszystkich pięciu wykładów noszą jednak adnotację, że zostały później uzupełnione i poprawione przez Giovanniego Battistę della Popoly.

W wykładzie „**Czym jest prawo? Różne ujęcia prawa. Podstawy wiedzy na temat prawa**” (2012)³ Viktorjosigos rozróżnia prawo przedmiotowe, rozumiane jako zbiór norm zabezpieczonych sankcją, od prawa podmiotowego, czyli uprawnień przysługujących jednostce. Genezy prawa szuka w normach zwyczajowych wspólnot pierwotnych i ich późniejszej kodyfikacji, za szczególnie istotny etap uznając dorobek prawa rzymskiego. Następnie przypisuje prawu funkcje m.in. ochronną, stabilizacyjną, organizacyjną, represyjną, kontrolną i służącą rozwiązywaniu konfliktów. Wprowadza także podział na prawo publiczne i prywatne oraz wymienia podstawowe gałęzie, mieszając przykłady ze świata rzeczywistego i te pochodzące wprost z Rotrii. Wspomina m.in. realną Unię Europejską i polskie kodeksy, natomiast rottryjską Bullę *Exsurge Domine* kwalifikuje jako materię konstytucyjną, konkordaty jako prawo międzynarodowe publiczne, a normy kolizyjne jako prawo międzynarodowe prywatne.

W „**Źródłach prawa i hierarchii aktów prawnych w Państwie Kościelnym Rotria i RP**” (2012)⁴ Viktorjosigos, w przyjętej przez siebie terminologii, nazywa źródłami materialnymi akty prawne, a źródłami formalnymi organy uprawnione do ich wydawania. Na gruncie Rotrii za punkt wyjścia przyjmuje hierarchię z Bulli *Exsurge Domine*: ustawa zasadnicza stoi ponad pozostałymi aktami, bullom Patriarchy

³ M. Viktorjosigos, *Czym jest prawo? Różne ujęcia prawa. Podstawy wiedzy na temat prawa*, 22 III 2012 [dostęp: 26.09.2026].

⁴ M. Viktorjosigos, *Źródła prawa i hierarchia aktów prawnych w Państwie Kościelnym Rotria i RP*, 22 III 2012 [dostęp: 26.09.2026].

przysługuje moc wyższa od ustaw Kurii, a niżej znajdują się m.in. umowy międzynarodowe, akty wykonawcze i normy zwyczajowe. Z hierarchii wyprowadza zasadę, że akt niższego rzędu nie może być sprzeczny z wyższym i powinien znajdować w nim podstawę kompetencyjną. Jako charakterystyczną cechę systemu rottryjskiego wskazuje właśnie uprzywilejowaną pozycję bull patriarszych oraz znaczenie prawa zwyczajowego, którego przykładem czyni Rytuał Laterański i niepisane reguły heraldyki kościelnej. Druga część wykładu porównuje ten system z **realną Rzeczpospolitą Polską**: autor odwołuje się do Konstytucji RP, prawa Unii Europejskiej, Sejmu, Senatu, Prezydenta RP i aktów prawa miejscowego.

„Budowa aktów prawnych, czyli jak sporządzić dobry akt prawny” (2012)⁵ ma już charakter instrukcji legislacyjnej. Viktorjosigos rozróżnia jednostki systematyzacyjne oraz jednostki redakcyjne. Do części nieartykułowanej zalicza tytuł, preambułę i podpis, przy czym podpis właściwego organu uznaje za warunek ważności aktu. Treść ustawy porządkuje kolejno jako przepisy merytoryczne ogólne, merytoryczne szczegółowe, zmieniające, przejściowe i dostosowujące oraz końcowe. Na przykładach pokazuje również sposób określania wejścia aktu w życie i *vacatio legis*. Poruszane przez siebie zagadnienia ilustruj w sposób mieszany: obok rottryjskich bull i urzędów pojawiają się przykłady zaczerpnięte z **realnej polskiej praktyki legislacyjnej**, w tym wzór podstawy prawnej rozporządzenia odwołujący się do polskiej ustawy i *Dziennika Ustaw*.

W **„Procesie legislacyjnym w Państwie Kościelnym Rotria i Rzeczypospolitej Polskiej” (2012)**⁶ autor zestawia procedurę rottryjską z procedurą ustawodawczą **realnej Rzeczypospolitej Polskiej**. W Rotrii inicjatywę ustawodawczą przypisuje m.in. Patriarsze, Kamerlingowi, Wicekanclerzowi, członkom Kurii, kardynałom posiadającym obywatelstwo oraz grupie co najmniej trzech obywateli. Projekt jest dyskutowany i głosowany przez Kurie, po czym trafia do Patriarchy. Viktorjosigos podkreśla, że

⁵ M. Viktorjosigos, *Budowa aktów prawnych, czyli jak sporządzić dobry akt prawny*, 27 VI 2012 [dostęp: 26.09.2026].

⁶ M. Viktorjosigos, *Proces legislacyjny w Państwie Kościelnym Rotria i Rzeczypospolitej Polskiej*, 28 VI 2012 [dostęp: 26.09.2026].

patriarskie weto ma charakter bezwzględny: Kuria nie może go odrzucić. Osobno opisuje weto obywatelskie, w ramach którego co najmniej trzech obywateli może zwrócić się do Patriarchy o unieważnienie już przyjętej ustawy; do czasu rozstrzygnięcia jej obowiązywanie zostaje zawieszone.

Cykl zamyka **„Wykładnia prawa” (2012)**⁷. Viktorjosigos definiuje wykładnię jako proces wyprowadzania norm z przepisów i wskazuje Sygnaturę Apostolską jako organ dokonujący wiążącej interpretacji prawa; w dalszej klasyfikacji do wykładni legalnej zalicza Patriarchę i Sygnaturę. W pięciu wykładach z 2012 r. powstał więc podstawowy zestaw narzędzi, którym późniejsi autorzy mogli już analizować konkretny system rottryjski.

Zestawienie prac z pierwszego okresu wskazuje na przewagę funkcji dydaktycznej i recepcyjnej. Kategorie ogólnej teorii prawa oraz przykłady ze świata rzeczywistego służą przede wszystkim budowaniu podstawowego aparatu pojęciowego, ale są od początku odnoszone do rottryjskiej hierarchii źródeł, organów i procedur. Granica między oboma porządkami jest zwykle zaznaczana przez porównanie.

II. Narodziny rottryjskiej doktryny prawniczej (2014-2015)

W 2014 r. zakres publikacji wyraźnie wychodzi poza technikę legislacyjną i podstawowe definicje. Autorzy podejmują jednocześnie problemy teorii prawa oraz szczegółowe zagadnienia wynikające z ustroju Rotrii.

Franz Ferdinand von Habsburg-Lothringen w wykładzie **„Prawo naturalne, pozytywne i prawo jako przepisy normatywne” (2014)**⁸ przeciwstawia prawo naturalne, którego źródła upatruje w systemie wartości społeczeństwa, prawu pozytywnemu ustanowionemu przez władzę publiczną. Stanowisku prawnonaturalnemu przypisuje pierwszeństwo zasad moralnych przed literą prawa, natomiast pozytywizmowi -

⁷ M. Viktorjosigos, *Wykładnia prawa*, 13 VII 2012 [dostęp: 26.09.2026].

⁸ F. F. von Habsburg-Lothringen, *Prawo naturalne, pozytywne i prawo jako przepisy normatywne*, 16 VI 2014 [dostęp: 26.09.2026].

uzależnienie obowiązywania normy od prawidłowego jej ustanowienia, niezależnie od oceny moralnej. Następnie przywołuje **teorię prawa wypracowaną w świecie rzeczywistym** - formułę Gustava Radbrucha, objaśnianą przez autora w kontekście nazizmu, procesów norymberskich i powojennego orzecznictwa niemieckiego: prawo pozytywne, które narusza elementarne normy moralne, może utracić roszczenie do posłuszeństwa. W końcowej części rozróżnia akt normatywny, normę prawną i przepis prawny, przygotowując grunt pod bardziej rozbudowaną analizę tych pojęć u van Berdena.

Ksawery van Berden w pracy **„Antagonizm między prawem i moralnością, czyli o konflikcie prawnymoralnym”** (2014)⁹ przyjmuje, że norma prawna zgodna z moralnością jest przestrzegana zarówno z powodu autorytetu państwa i sankcji, jak i z przekonania moralnego. Konflikt powstaje wtedy, gdy prawo nakazuje zachowanie moralnie naganne albo moralność wymaga przekroczenia prawa. Van Berden formułuje wówczas zasadę, że norma moralnie niesłuszna nie wiąże w sumieniu, ale może wymagać posłuszeństwa, jeżeli jej naruszenie spowodowałoby większe zło - np. zamęt lub rozruchy - niż jej wykonanie. Jednocześnie wyklucza usprawiedliwianie w ten sposób „wielkiego zła”, podając przykład pozbawienia godności kościelnej człowieka, który niczego złego nie uczynił. Opór wobec niesłusznego prawa dopuszcza dopiero wtedy, gdy brak innych możliwości usunięcia zła. Wywód łączy przykłady rottryjskie z przykładami zaczerpniętymi ze świata rzeczywistego: obok pozbawienia godności kościelnej pojawia się np. instytucja zastępczej służby wojskowej dla osób odmawiających użycia broni z powodów moralnych.

W rozprawie habilitacyjnej **„Norma prawna, przepis prawny, akt normatywny”** (2014)¹⁰ van Berden stosuje ogólną teorię norm do rottryjskich przykładów. Przykładową normę o obowiązkach biskupa rozkłada na hipotezę, dyspozycję i sankcję, pokazując, jak pojęcia teorii prawa można bezpośrednio zastosować do rottryjskich regulacji.

⁹ K. van Berden, *Antagonizm między prawem i moralnością, czyli o konflikcie prawnymoralnym*, 1 VII 2014 [dostęp: 26.09.2026].

¹⁰ K. van Berden, *Norma prawna, przepis prawny, akt normatywny*, 9 VII 2014 [dostęp: 26.09.2026].

Analizę rottryjskiego sądownictwa van Berden przedstawia w pracy **„Ustrój i właściwości Sygnatury Apostolskiej” (2014)**¹¹. Na podstawie Bulli *Exsurge Domine* uznaje Sygnaturę za jedyny zasadniczy organ wymiaru sprawiedliwości, obejmujący także sądownictwo konstytucyjne i administracyjne, przy czym Patriarcha występuje jako organ drugiej instancji. Zwraca uwagę na brak rozbudowanych kodyfikacji i na znaczenie rozstrzygnięć Sygnatury, dostrzegając w tym podobieństwo do rzeczywistego systemu *common law*. Z ustawy zasadniczej wyprowadza prawo do obrony, domniemanie niewinności, zakaz orzekania we własnej sprawie oraz immunitet trybunów wymagający zgody Patriarchy na pociągnięcie ich do odpowiedzialności karnej. Stawia też bardzo daleko idącą tezę o relacji Sygnatury do Kongregacji Świętego Oficjum: jego zdaniem Sygnatura może zmienić orzeczenie kościelne, jeżeli narusza ustawę zasadniczą, prawa i wolności obywatelskie albo obowiązującą bullę patriarszą, a nawet ingerować w przepisy rottryjskiego Kodeksu Prawa Kanonicznego kolidujące z obowiązującym systemem prawnym. Taki środek porównuje do połączenia apelacji i skargi kasacyjnej w rzeczywistym polskim ustroju sądowym.

W rozprawie doktorskiej Ksawerego van Berdena **„Obrady konklawe w rycie rottryjskiego prawa kanonicznego” (2014)**¹² procedura wyboru Patriarchy zostaje zrekonstruowana z trzech rottryjskich źródeł: ustawy zasadniczej *Exsurge Domine*, rottryjskiego Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz bulli *Universi Dominici Gregis* wydanej przez Patriarchę Aleksandra III. Van Berden wskazuje cztery przesłanki opróżnienia tronu: upływ sześciomiesięcznej kadencji, zrzeczenie się urzędu, śmierć realną lub wirtualną oraz „zdarzenia losowe” uniemożliwiające sprawowanie władzy; tę ostatnią kategorię uznaje za niebezpiecznie niedookreśloną. Van Berden wskazuje w ten sposób

¹¹ K. van Berden, *Ustrój i właściwości Sygnatury Apostolskiej*, 19 VII 2014 [dostęp: 26.09.2026]. Common law - rodzina systemów prawnych wywodzących się z prawa angielskiego, w których istotną rolę w kształtowaniu i stosowaniu prawa odgrywa orzecznictwo sądowe, w tym zasada precedensu, obok prawa stanowionego. W ujęciu van Berdena podobieństwo do common law polegało na tym, że przy braku rozbudowanych kodyfikacji reguły rozstrzygania wyłaniały się z orzeczeń Sygnatury Apostolskiej, które mogły pełnić funkcję precedensów.

¹² K. van Berden, *Obrady konklawe w rycie rottryjskiego prawa kanonicznego*, 6 VII 2014 [dostęp: 26.09.2026].

konkretną nieostrość regulacji i poddaje ją krytyce z perspektywy funkcjonalności procedury. *Universi Dominici Gregis* przewiduje dymisję urzędników Kurii i Dworu Patriarszego, pozostawiając na urzędzie Kamerlinga i Gonfaloniera. Elektorów obowiązuje zakaz kontaktu ze światem zewnętrznym i ujawniania przebiegu obrad, a wszystkie opisane tryby głosowania wymagają większości 2/3.

W rozprawie doktorskiej **Vincenza Oreglia di Santo Stefano „Pozycja Patriarchy w rotryjskim systemie prawnym” (2014)**¹³ punktem wyjścia jest określenie Rotrii jako monarchii teokratyczno-elekcyjnej, a zarazem konstytucyjnej, ponieważ *Exsurge Domine* stoi ponad pozostałymi aktami. Oreglia dzieli kompetencje Patriarchy na reprezentacyjne, ustawodawcze, wykonawcze i sądownicze. Zauważa m.in., że bullom Patriarchy przysługuje moc wyższa niż ustawom i że bulla może regulować także materię, dla której przepisy wymagają ustawy. Patriarcha uczestniczy ponadto w sprawowaniu władzy wykonawczej wraz z Kurią, orzeka w drugiej instancji w sprawach Sygnatury i posiada prawo łaski. **Mimo tak szerokich kompetencji Oreglia odmawia mu w państwie władzy absolutnej**, ponieważ Patriarcha nie może sam zmienić *Exsurge Domine*: potrzebna jest ustawa przyjęta przez Kurię kwalifikowaną większością i zgoda samego Patriarchy. Inaczej opisuje jego pozycję kościelną - na podstawie **rotryjskiego Kodeksu Prawa Kanonicznego (CIC)** przypisuje Biskupowi Rotrii najwyższą, pełną, bezpośrednią i powszechną władzę w Kościele oraz wskazuje, że od jego wyroku lub dekretu nie ma apelacji.

Giacinto Martino Mancini w pracy magisterskiej „**Prawna ochrona praw człowieka w ustawodawstwie rotryjskim i międzynarodowym**” (2014)¹⁴ zestawia rotryjską ochronę praw z **dorobkiem praw człowieka świata rzeczywistego**. W części historycznej przywołuje Deklarację praw człowieka i obywatela z 1789r., Międzynarodowe Pakty Praw Człowieka i ONZ, a przy objaśnianiu konkretnych praw

¹³ V. Oreglia di Santo Stefano, *Pozycja Patriarchy w rotryjskim systemie prawnym*, 21 IX 2014 [dostęp: 26.09.2026].

¹⁴ G. M. Mancini, *Prawna ochrona praw człowieka w ustawodawstwie rotryjskim i międzynarodowym*, 18 VIII 2014 [dostęp: 26.09.2026].

korzysta m.in. z realnej Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur. Na tym tle porządkuje katalog praw zawarty w rotryjskiej *Exsurge Domine*. Art. 9 interpretuje jako zestaw praw pierwszej i drugiej generacji: wymienia m.in. prawo do życia, wolność myśli, sumienia i wyznania, wolność wypowiedzi, podmiotowość prawną, prawo do rzetelnego sądu, prywatności, zrzeszania się i udziału w życiu publicznym, a także prawa socjalne, ekonomiczne i kulturalne. Osobno wyodrębnia zakazy służące ochronie godności człowieka, w tym zakaz tortur, niewolnictwa, retroaktywnego karania i bezprawnego naruszania cudzych praw. Zwraca uwagę, że stan wyjątkowy lub wojenny pozwala zawiesić część wolności, lecz nie prawa wskazane w art. 9 ust. 1 ani zakazy z ust. 2. W części poświęconej rzeczywistości mikronacyjnej stawia tezę, że możliwości faktycznego naruszania praw człowieka są w mikronacjach ograniczone przez ich wirtualny charakter oraz realne prawo, któremu podlegają użytkownicy internetu. Wyraźnie odróżnia przy tym **Organizację Polskich Mikronacji (OPM)** od realnej **Organizacji Narodów Zjednoczonych**, do której OPM miała nawiązywać.

Vincenzo Oreglia di Santo Stefano w monografii „**Norma kolizyjna w prawie prywatnym międzynarodowym**” (2014) ¹⁵ przedstawia przede wszystkim polską doktrynę prawa prywatnego międzynarodowego ze świata rzeczywistego. Wprost wskazuje jako podstawę podręcznik M. Pazdana *Prawo prywatne międzynarodowe* (Warszawa 2012), a przykłady formułuje przez odwołania do „prawa polskiego”, „sądu polskiego” i cudzoziemca zmarłego w Polsce. W tej pracy autor nie podejmuje jeszcze analizy kolizji pomiędzy porządkami prawnymi Pollinu.

Ostatnią z ważniejszych prac tego okresu jest **Giovanni Battista della Popoly**, „**Zwyczaj jako źródło prawa**” (2015) ¹⁶. Autor buduje zwyczaj z dwóch elementów: stałej i długotrwałej praktyki (*usus*) oraz przekonania uczestników obrotu, że praktyka ta ma charakter prawny (*opinio iuris*); jej akceptacja może przejawiać się również w braku

¹⁵ V. Oreglia di Santo Stefano, *Norma kolizyjna w prawie prywatnym międzynarodowym*, 17 XII 2014 [dostęp: 26.09.2026].

¹⁶ G. B. della Popoly, *Zwyczaj jako źródło prawa*, 27 II 2015 [dostęp: 26.09.2026].

sprzeciwu, czyli *tacitus consensus*. Następnie wskazuje konkretne normy zwyczajowe Rotrii. Przed wydaniem **rotryjskiej** bulli *Fructus ventris Tui* obowiązek uzyskania zgody Biskupa Rotrii na adopcję przez duchownego oraz publiczne ogłoszenie adopcji wynikały - według della Popoly - właśnie ze zwyczaju; autor odwołuje się przy tym do **rotryjskiego Kodeksu Prawa Kanonicznego**. Za drugi przykład podaje kształt herbów duchownych, w tym kolory kapeluszy i liczbę chwostów, które nie były wówczas uregulowane aktem stanowionym. Osobno omawia *desuetudo*, czyli wygaśnięcie zwyczaju przez zanik praktyki albo przekonania o jej prawnej mocy. Tekst pokazuje więc, że della Popoly **nie traktował zwyczaju jako luźnej „tradycji”, lecz jako źródło prawa wymagające zarówno utrwalonej praktyki, jak i przekonania o jej prawnej mocy**. To rozróżnienie ważne jest również dzisiaj, ponieważ rola prawa zwyczajowego w Rotrii utrzymała się na przestrzeni lat bez większych zmian, a słowo “Tradycja” wciąż bywa wytrychem do prób omijania litery prawa.

W tym samym okresie pojawiła się specjalizacja prowadząca do stopnia *Iuris Utriusque Doctor*¹⁷, definiowanego jako doktorat obejmujący prawo kościelne i świeckie. Specjalizacja ta instytucjonalnie łączyła oba obszary w jednym modelu kształcenia prawniczego.

W latach 2014-2015 widoczna jest zatem zmiana funkcji publikacji: ogólne konstrukcje prawne coraz częściej stają się narzędziem badania konkretnych instytucji Rotrii. Materiał ujawnia przy tym kilka modeli recepcji - od zastosowania teorii norm do rotryjskich przepisów, przez porównania z prawem rzeczywistym, po rekonstrukcję ustroju wyłącznie z własnych źródeł. Równolegle powstają teksty, które pozostają niemal całkowicie w obrębie realnej doktryny. Nie wykształciła się więc jeszcze jednolita metoda, ale specjalizacja *Iuris Utriusque Doctor* instytucjonalnie potwierdzała wspólne traktowanie prawa kościelnego i świeckiego.

¹⁷ Gabinet Dyrektora Instytutu Prawa, wpis z 13 XII 2014 (ogłoszenie uruchomienia doktoratu obojga praw - *Iuris Utriusque Doctor*) [dostęp: 26.09.2026].

III. Dojrzała jurysprudencja mikronacyjna (2016-2018)

Po restauracji Uniwersytetu publikowano rzadziej, ale częściej wykorzystywano aparat prawny do problemów osadzonych bezpośrednio w historii i ustroju mikroświata.

W pracy bakalarskiej Petrosa Domestosigosa „**Sytuacja prawna Kościoła rottryjskiego w Surmenii w latach 2007-2008**” (2016)¹⁸ podstawą analizy są akty mikronacyjnego Królestwa Surmeńskiego - kolejne konstytucje Surmenii - oraz dwa konkordaty zawarte z Rotrią. Domestosigos wskazuje, że pierwszy konkordat z 2007 r. gwarantował Kościołowi swobodę działania, pozostawiał Rotrii inwestyturę biskupią, ale kandydatów na Prymasa uzależniał od wskazania Króla Surmenii; przewidywał też udział duchownego w koronacji monarchy. Po upadku I Rotrii konkordat utracił moc, natomiast późniejsza zmiana konstytucji ustanowiła rotrio-chrześcijaństwo religią państwową. Drugi konkordat z 2008 r. połączył funkcje Prymasa i Nuncjusza oraz sprecyzował, że to Prymas dokonuje koronacji. Autor wyprowadza z tego wniosek, że silna pozycja prawna Kościoła w Surmenii stworzyła zaplecze, które pomogło mu przetrwać okres pomiędzy I i II Rotrią.

Paolo della Chiesa w wykładzie „**Śmigus-dyngus a naruszenie nietykalności cielesnej - przyczynek prawnokarny**” (2017)¹⁹ analizuje art. 217 polskiego Kodeksu karnego oraz teorię bezprawności zaczerpniętą z doktryny niemieckiej i rozwijaną w Polsce przez krakowską szkołę prawa karnego. W samym wykładzie nie odnosi jednak tych rozważań do prawa Rotrii. Jest to więc przykład publikacji powstałej na UR, której przedmiot pozostaje poza rottryjskim porządkiem prawnym.

¹⁸ P. Domestosigos, *Sytuacja prawna Kościoła rottryjskiego w Surmenii w latach 2007-2008 r.*, 1 IX 2016 [dostęp: 26.09.2026].

¹⁹ P. della Chiesa, *Śmigus-dyngus a naruszenie nietykalności cielesnej - przyczynek prawnokarny*, 17 IV 2017 [dostęp: 26.09.2026].

W analizie porównawczej **Tadeusza Krasnodębskiego „Zakres władzy głowy państwa na przykładzie wybranych monarchii Pollinu” (2017)**²⁰ zestawiono Brodrię Północną i Południową, Rotrię, Hasseland i Sarmację. Krasnodębski kwalifikuje carów Brodrii jako samodzierżawców, ponieważ skupiają władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą oraz mogą zmieniać także akty ustrojowe, którym sami nie podlegają. Krasnodębski - w przeciwieństwie do publikującego 3 lata wcześniej Vincenzy Oreglii di Santo Stefano - opisuje Rotrię jako nietypowe połączenie monarchii absolutnej i elekcyjnej: Patriarcha posiada pełną władzę, ale sprawuje urząd przez sześciomiesięczną kadencję, po której Kolegium Kardynalskie dokonuje kolejnej elekcji. W Hasselandzie władca ma głównie kompetencje symboliczne i podlega kontroli parlamentu, choć autor krytycznie ocenia jego udział w sądownictwie i uprawnienie do wykładni prawa. Sarmację uznaje za najbardziej demokratyczną spośród badanych monarchii, wskazując zarazem, że Książę zachowuje realne kompetencje, m.in. w polityce zagranicznej, a przy małej liczbie posłów może przejąć pełnię ustawodawstwa.

W wykładzie **Taddaeusa della Chiesy „Bulla Divide et impera, czyli o lennach Państwa Kościelnego słów kilka” (2017)**²¹ przedmiotem analizy jest system tytułów i lenn uregulowany bullą Patriarchy Piusa V Divide et impera z 2 lutego 2016 r.; Super Universas pojawia się w wykładzie jedynie jako ustawa zasadnicza przywołana dla podkreślenia podwójnej pozycji Patriarchy jako głowy Kościoła i świeckiego monarchy. Autor wyróżnia arystokrację ziemską, która wraz z tytułem otrzymuje lenno, szlachtę tytułarną bez własności ziemskiej oraz szlachtę księstw powoływaną przez książąt lennych. Książę może nadawać podległym sobie osobom fragmenty ziemi, co pozwala tworzyć dalsze lenna wewnątrz księstwa. Podstawą relacji pozostaje przysięga wierności: książę składa ją Patriarsze, a jego wasal - księciu. Della Chiesa określa zatem lenna jako

²⁰ T. Krasnodębski, *Zakres władzy głowy państwa na przykładzie wybranych monarchii Pollinu*, 13 VI 2017 [dostęp: 26.09.2026].

²¹ T. della Chiesa, *Bulla Divide et impera, czyli o lennach Państwa Kościelnego słów kilka*, 6 VII 2017 [dostęp: 26.09.2026].

jednostki zdolne do szerokiej autonomii, ale wyraźnie pozostające pod jurysdykcją Rotrii i władzą Patriarchy.

Bezpośrednio do problemu kolizji między porządkami prawnymi Pollinu odniósł się natomiast Ksawery van Berden w **„Prawie prywatnym międzynarodowym - zagadnieniach wstępnych” (2018)**²². Van Berden definiuje PPM jako system norm wskazujących prawo właściwe dla stosunków prywatnych powiązanych z więcej niż jednym porządkiem prawnym. Przykłady konstruuje już bezpośrednio z realiów Pollinu: **małżeństwo mieszkańca Rotrii z obywatelką mikronacyjnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów**, przysposobienie przez duchownego, umowę sprzedaży folwarku między podmiotami z dwóch państw czy testament osoby zamieszkałej w RON. Rozważa nawet niepisaną regułę, według której kwestie małżeńskie mogłyby podlegać prawu rottryjskiemu ze względu na więź religijną, a stosunki gospodarcze tych samych małżonków - prawu RON. Normę kolizyjną uznaje za skierowaną do sądu i pozbawioną sankcji; błędny wybór normy kolizyjnej ma natomiast prowadzić do zastosowania niewłaściwego prawa i wywoływać skutki procesowe, włącznie z nieważnością postępowania.

Jak pokazano w okresie 2016-2018 punkt ciężkości przesuwają się ku problemom właściwym mikronacjom. Podstawą analiz stają się konstytucje i konkordaty państw Pollinu, rottryjskie bulle, porównanie mikronacyjnych ustrojów oraz kolizje pomiędzy równoległymi porządkami prawnymi. Zewnętrzna doktryna nie znika, ale częściej pełni funkcję aparatu pojęciowego niż samodzielnego przedmiotu wykładu. Wyjątek stanowi praca o śmigusie-dyngusie, która pozostaje poza prawem Rotrii.

²² K. van Berden, *Prawo prywatne międzynarodowe - zagadnienia wstępne*, 19 VII 2018 [dostęp: 26.09.2026].

IV. Zwrot kanonistyczny i dojrzewanie metody (2019 - początek 2020)

W 2019 r. najważniejsze zachowane prace dotyczą prawa kanonicznego. Ich poziom i zakres są zróżnicowane. W parze ze zwrotem kanonistycznym idzie ponowna tendencja do mylenia porządków wirtualnych z rzeczywistym. W odpowiedzi na to zjawisko zaczyna rozwijać się kultura dyskusji akademickiej i krytycznej weryfikacji metody naukowej.

Januszek von Hippogriff-Pałasz w pracy magisterskiej **„Prawo boskie jako źródło prawa kanonicznego” (2019)**²³ dzieli źródła prawa kanonicznego i koncentruje się na prawie boskim, opierając wywód na źródłach biblijnych i ogólnej teorii źródeł prawa kanonicznego. Nie analizuje przy tym żadnego konkretnego rottryjskiego aktu ani szczegółowej regulacji ustrojowej, choć jako przykłady organów stanowienia prawa wskazuje m.in. Patriarchę i sobór.

Tadeusz von Hippogriff-Brus w pracy magisterskiej **„Szczęble duchowieństwa w Kościele Rottryjskim” (2019)**²⁴ rozpoczyna od cytatu z Ewangelii, natomiast zasadniczym przedmiotem pracy jest hierarchia Kościoła Rottryjskiego. Hierarchię przedstawia jako ciąg od diakona przez prezbitera i biskupa do kardynała oraz Patriarchy. Diakona określa jako najniższy szczebel wymagający opieki doświadzonego kapłana, prezbitera jako właściwy stopień kapłaństwa podporządkowany biskupowi diecezjalnemu, a biskupów jako pasterzy diecezji uczestniczących w soborach i synodach. Kardynałat traktuje jako tytuł honorowy nadawany przez Patriarchę. Patriarsze przypisuje z kolei nominowanie biskupów i kardynałów oraz absolutną władzę w Kościele. Praca zawiera jednak błędy, które zostały wskazane już w dyskusji po jej publikacji: w jednym miejscu

²³ J. von Hippogriff-Pałasz, *Prawo boskie jako źródło prawa kanonicznego*, 24 III 2019 [dostęp: 26.09.2026].

²⁴ T. von Hippogriff-Brus, *Szczęble duchowieństwa w Kościele Rottryjskim*, 1 V 2019 [dostęp: 26.09.2026].

kadencję Patriarchy określono na sześć miesięcy, a w innym na cztery. Zwrócono też uwagę na brak przypisów i inne niedokładności.

Znacznie bardziej szczegółowy charakter ma praca **Antoniego Embriaco** „**Dyspensy w prawie kanonicznym**” (2019)²⁵. W przeciwieństwie do późniejszego wykładu Sieniawskiego tekst jest wyraźnie osadzony w Kościele Rotryjskim: Embriaco pisze o nim wprost i przywołuje kan. 7 i 8 rotryjskiego Kodeksu Prawa Kanonicznego.. Jednocześnie część szczegółowych reguł omawianych w pracy wykracza poza zachowane brzmienie tych kanonów, co nadaje tekstowi charakter hybrydowy. Dispensę definiuje jako rozluźnienie prawa czysto kościelnego w konkretnym przypadku. Biskup może według niego dyspensować od ustaw dyscyplinarnych, powszechnych i partykularnych, ale co do zasady nie od ustaw procesowych, karnych ani materii specjalnie zastrzeżonych. Gdy zwrócenie się do Stolicy Świętej jest trudne, a zwłoka grozi poważną szkodą, dopuszcza możliwość dyspensowania także od niektórych ustaw zastrzeżonych. Prezbiterzy i diakoni potrzebują wyraźnego upoważnienia. Embriaco wymaga ponadto „słusznej i racjonalnej przyczyny”: brak takiej podstawy czyni dispensę niegodziwą, a w określonych przypadkach nieważną. Osobno wskazuje, że dyspensowanie duchownych o nominacji biskupiej należy wyłącznie do Patriarchy albo upoważnionych przez niego kardynałów.

Rozbudowaną dyskusję metodologiczną przyniosło kolokwium doktorskie **Matthew von Bleachera** (2019)²⁶ dotyczące ważności nominacji z okresu Wielkiej Schizmy. Bleacher przeniósł na grunt Rotrii katolicką konstrukcję święceń właściwą rzeczywistemu Kościołowi i - jak później wprost wskazano w dyskusji - odwoływał się m.in. do Kodeksu Prawa Kanonicznego promulgowanego przez Jana Pawła II w 1983 r., zestawiając go z prawem rotryjskim. Na tej podstawie doszedł do tezy o nieważności linii Klemensa III, Aleksandra IV i Benedykta I. W odpowiedzi Pio Maria de Medici wskazał

²⁵ A. Embriaco, *Dyspensy w prawie kanonicznym*, 3 VII 2019 [dostęp: 26.09.2026].

²⁶ M. von Bleacher, *Materia sakramentu kapłaństwa, ważność tegoż sakramentu w Państwie Rotryjskim oraz ważność święceń kapłańskich w czasie Wielkiej Schizmy*, praca przedstawiona w wątku „Kolokwium doktorskie - mgr net. M. von Bleacher”, 18 VI 2019 [dostęp: 26.09.2026].

podstawowy błąd: w Kościele Rotryjskim nie funkcjonują święcenia w znaczeniu właściwym rzeczywistemu Kościołowi Katolickiemu, lecz nominacje na prezbitera i biskupa. Zwrócił również uwagę, że w czasie schizmy działali biskupi posiadający wcześniejsze, ważne nominacje, którzy mogli dokonywać dalszych nominacji. Najważniejszy zarzut dotyczył jednak metody: przed oceną ważności należało zrekonstruować wydarzenia, odnaleźć ówczesne akty, rozporządzenia, nominacje i opinie, a dopiero później zastosować do nich normy prawne. Albert Orański poparł ten kierunek, domagając się wyraźnego rozróżnienia rotryjskiej nominacji od rzeczywistych święceń oraz analizy konkretnych decyzji podejmowanych podczas Wielkiej Schizmy.

Okres zamyka Hieronim Sieniawski w odczycie „**Po co prawo w Kościele?**” (2020)²⁷, opartym niemal w całości na źródłach i doktrynie rzeczywistego Kościoła katolickiego. Tendencje antyjurydyczne przedstawia na przykładzie reformacji, poglądów Rudolfa Sohma i Edwarda Schillebeeckxa, przywołując historyczną bullę Leona X *Exsurge Domine* z 1520 r. - nie rotryjską ustawę zasadniczą o tym samym tytule - oraz kan. 1056 i 1085 Kodeksu Prawa Kanonicznego Kościoła Katolickiego z 1983 r. Czerpie także z konstytucji dogmatycznej Soboru Watykańskiego II *Lumen gentium*, a także źródeł biblijnych i patrystycznych. Cały wykład zamyka cytatem z *Listu do seminarzystów* Benedykta XVI. Przedmiotem pracy nie jest więc analiza obowiązującego prawa Rotrii, lecz recepcja teorii prawa kanonicznego rzeczywistego Kościoła Katolickiego.

Zwrot kanonistyczny nie przyniósł jednolitego sposobu pracy ze źródłami. Pałasz i Sieniawski szeroko korzystali z teorii i źródeł rzeczywistego Kościoła katolickiego, Embriaco łączył wyraźne osadzenie w prawie rotryjskim z regułami o trudnym do ustalenia pochodzeniu, a przypadek Bleachera wywołał bezpośrednią dyskusję o konieczności rozróżniania rotryjskich nominacji od realnych święceń oraz o pierwszeństwie rekonstrukcji własnych źródeł. Spór ten jest istotnym wynikiem

²⁷ H. Sieniawski, *Po co prawo w Kościele?*, 2 III 2020 [dostęp: 26.09.2026].

badania: świadomość metodologicznej granicy między porządkami została wprost sformułowana przez uczestników ówczesnej debaty.

V. Instytucjonalizacja obojga praw i zmiana profilu publikacji (od marca 2020 r.)

9 marca 2020 r. utworzono **Wydział Obojga Praw - Facultas Utriusque Iuris**²⁸, którego przedmiotem miało być prawo kanoniczne i świeckie. Sama koncepcja nie była nowa - specjalizacja *Iuris Utriusque Doctor* funkcjonowała już w 2014 r., a wcześniejsze publikacje wielokrotnie łączyły analizę norm kościelnych z prawem ustrojowym, sądowym czy międzynarodowym.

23 kwietnia 2020 r. Hieronim Sieniawski opublikował na Wydziale Obojga Praw studium **„Surmeński Kościół Chrześcijański - całościowe studium religiolologiczne (historia, teologia, prawo)”**²⁹. Osobny rozdział „Struktura prawna” rekonstruuje hierarchię SKCh, tryb obsadzania urzędów, działalność prawodawczą, strukturę aktów oraz relacje kompetencyjne. Była to jednak praca interdyscyplinarna, łącząca historię, teologię i prawo, a nie samodzielna rozprawa prawnicza.

Po tym studium w badanym materiale nie zidentyfikowano regularnej serii samodzielnych prac stricte prawniczych porównywalnych z dorobkiem wcześniejszych okresów. Zachowany materiał wskazuje natomiast na dalszą obecność zagadnień prawnych w pracach interdyscyplinarnych.

Powołanie Wydziału Obojga Praw formalizowało tendencję obecną w nauczaniu co najmniej od 2014 r., ale nie zapoczątkowało nowej, trwałej serii publikacji prawniczych. Kwietniowe studium Sieniawskiego pokazuje raczej przesunięcie zagadnień prawnych do prac interdyscyplinarnych. Z perspektywy zachowanego

²⁸ Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Rotryjskiego nr 07/2020 z 9 III 2020 r. ws. reorganizacji struktury wewnętrznej; por. H. Sieniawski, *Struktura Wydziału Obojga Praw*, 9 III 2020 [dostęp: 26.09.2026].

²⁹ H. Sieniawski, *Surmeński Kościół Chrześcijański - całościowe studium religiolologiczne (historia, teologia, prawo)*, 23 IV 2020 [dostęp: 26.09.2026].

materiału badawczego zmiana instytucjonalna była więc przede wszystkim nazwaniem i organizacyjnym połączeniem dwóch pól obecnych już wcześniej, nie zaś początkiem odrębnego etapu intensywnej produkcji naukowej.

VI. Synteza i wnioski

Zestawienie publikacji pokazuje zmianę przedmiotu i metody pracy. W 2012 r. dominował kurs podstaw: definicja prawa, hierarchia źródeł, budowa aktu, procedura ustawodawcza i wykładnia. W 2014 r. ten aparat zastosowano już do konkretnych problemów Rotrii: pozycji Patriarchy, właściwości Sygnatury, relacji prawa i moralności oraz granicy między normą, przepisem i aktem. W latach 2016-2018 analizowano konkordaty, system lenny, porównawcze prawo ustrojowe oraz kolizje między równoległymi porządkami prawnymi mikroświata. W latach 2019-2020 badania koncentrowały się na prawie kanonicznym, ale wykorzystywały źródła w różny sposób.

Treść tych prac nie daje podstaw do trwałego oddzielenia prawa „państwowego” od „kościelnego”. Oreglia analizował Patriarchę równocześnie jako monarchę ograniczonego ustawą zasadniczą i jako Biskupa Rotrii wyposażonego przez prawo kanoniczne w najwyższą władzę kościelną. Van Berden wyprowadzał z ustawy zasadniczej możliwość kontroli orzeczeń Świętego Oficjum przez Sygnaturę Apostolską chociaż prawie prywatnym międzynarodowym ten sam autor wskazywał sytuacje, w których stosunek małżeński może podlegać prawu rottryjskiemu, a gospodarczy - prawu innego państwa. Nawet analiza lenn Taddaeusa della Chiesy wychodziła od podwójnego charakteru Patriarchy jako głowy Kościoła i monarchy Państwa Kościelnego. Warto przy tym zauważyć, że pozycja Patriarchy należała do najczęściej analizowanych zagadnień w zachowanym dorobku akademickim.³⁰

³⁰ Por. V. Oreglia di Santo Stefano, Pozycja Patriarchy w rottryjskim systemie prawnym, 21 IX 2014; K. van Berden, Ustrój i właściwości Sygnatury Apostolskiej, 19 VII 2014; tenże, Prawo prywatne międzynarodowe - zagadnienia wstępne, 19 VII 2018; T. della Chiesa, Bulla Divide et impera, czyli o lennach Państwa Kościelnego słów kilka, 6 VII 2017.

Analizowany dorobek pokazuje, że sama obecność pojęć i konstrukcji zaczerpniętych ze świata rzeczywistego nie przesądza jeszcze o ich miejscu w rottryjskiej jursprudencji. Można dostrzec wyraźną różnicę między wykorzystaniem zewnętrznej doktryny jako narzędzia poznawczego, a przypisaniem jej bezpośredniej mocy wobec stosunków mikronacyjnych.

Z tej perspektywy dojrzałość rottryjskiej nauki prawa polega nie na odcinaniu się od zewnętrznych wzorców, lecz na umiejętności ich świadomego przekształcania bez utraty rozeznania, które normy i instytucje należą do własnego porządku.

Tytułowa metafora „*zaburzenia dysocjacyjnego tożsamości*” ukazuje się w badanym materiale poprzez zmienność punktu odniesienia: w ramach tego samego wydziału raz używano prawa rzeczywistego jako porównania, innym razem jako aparatu pojęciowego, a niekiedy niemal jako gotowej podstawy rozstrzygnięcia problemu rottryjskiego.

Wnioski te należy odczytywać z uwzględnieniem ograniczeń materiału. Analiza dotyczy zidentyfikowanego i zachowanego materiału badawczego; migracje forów, późniejsze kopie oraz redakcje niektórych tekstów utrudniają pełną rekonstrukcję pierwotnego stanu zasobu. Ustalenia opisują zatem zachowaną tradycję akademicką Uniwersytetu Rottryjskiego, a nie gwarantują kompletności całej historycznej produkcji prawniczej Rotrii.

Wykaz źródeł

Publikacje i prace Uniwersytetu Rottryjskiego

1. della Chiesa P., Śmigus - dyngus a naruszenie nietykalności cielesnej - przyczynek prawnokarny, 2017.
2. della Chiesa T., Bulla Divide et impera, czyli o lennach Państwa Kościelnego słów kilka, 2017.
3. della Popoly G. B., Zwyczaj jako źródło prawa, 2015.
4. Domestosigos P., Sytuacja prawna Kościoła rottryjskiego w Surmenii w latach 2007-2008 r., 2016.
5. Embriaco A., Dyspensy w prawie kanonicznym, 2019.
6. Habsburg-Lothringen F. F. von, Prawo naturalne, pozytywne i prawo jako przepisy normatywne, 2014.
7. Krasnodębski T., Zakres władzy głowy państwa na przykładzie wybranych monarchii Pollinu, 2017.
8. Mancini G. M., Prawna ochrona praw człowieka w ustawodawstwie rottryjskim i międzynarodowym, 2014.
9. Oreglia di Santo Stefano V., Norma kolizyjna w prawie prywatnym międzynarodowym, 2014.
10. Oreglia di Santo Stefano V., Pozycja Patriarchy w rottryjskim systemie prawnym, 2014.
11. Sieniawski H., Po co prawo w Kościele?, 2020.
12. Sieniawski H., Surmeński Kościół Chrześcijański - całościowe studium religiolologiczne (historia, teologia, prawo), 2020.
13. van Berden K., Antagonizm między prawem i moralnością, czyli o konflikcie prawnym-moralnym, 2014.
14. van Berden K., Norma prawna, przepis prawny, akt normatywny, 2014.
15. van Berden K., Obrady konklawe w rycie rottryjskiego prawa kanonicznego, 2014.
16. van Berden K., Prawo prywatne międzynarodowe - zagadnienia wstępne, 2018.
17. van Berden K., Ustrój i właściwości Sygnatury Apostolskiej, 2014.
18. Viktorjosigos M., Budowa aktów prawnych, czyli jak sporządzić dobry akt prawny, 2012.
19. Viktorjosigos M., Czym jest prawo? Różne ujęcia prawa. Podstawy wiedzy na temat prawa, 2012.
20. Viktorjosigos M., Proces legislacyjny w Państwie Kościelnym Rotria i Rzeczypospolitej Polskiej, 2012.
21. Viktorjosigos M., Wykładnia prawa, 2012.
22. Viktorjosigos M., Źródła prawa i hierarchia aktów prawnych w Państwie Kościelnym Rotria i RP, 2012.
23. von Bleacher M., Materia sakramentu kapłaństwa, ważność tegoż sakramentu w Państwie Rottryjskim oraz ważność święceń kapłańskich w czasie Wielkiej Schizmy, 2019.

24. von Hippogriff-Brus T., Szczeble duchowieństwa w Kościele Rottryjskim, 2019.
25. von Hippogriff-Pałasz J., Prawo boskie jako źródło prawa kanonicznego, 2019.

Materiały instytucjonalne, normatywne i dyskusyjne

1. Ferdinandus PP. I, Bulla Mundus virtualis, 7 IX 2026.
2. Gabinet Dyrektora Instytutu Prawa, 2014.
3. Sieniawski H., Struktura Wydziału Obojga Praw, 2020.
4. Viktorjosigos M., Zamknięcie obrad I Soboru Florenckiego [zawiera: Uchwała Soborowa ws. prozelityzmu i ewangelizacji mikroświata prowadzonej przez Kościół Rottryjski], 9 III 2012.
5. Wymagania egzaminacyjne w Instytucie Prawa, 2014.
6. Zarządzenia Rektora Uniwersytetu Rottryjskiego - w szczególności zarządzenie nr 07/2020 z 9 marca 2020 r. oraz zarządzenie nr 2/2026 z 4 lutego 2026 r.
7. Rotria - archiwum 2015, Uniwersytet Rottryjski, archiwalna kopia forum wykorzystana do weryfikacji publikacji z lat 2012-2015.